

Correctievoorschrift HAVO

2022

tijdvak 1
dinsdag 10 mei
07.30 - 10.30 uur

Papiamentu HAVO

Verwerken scores

Verwerk de scores van alle kandidaten in het online AWP-programma.
De scores moeten uiterlijk vrijdag 3 juni 2022 om 12.00 uur ingevuld zijn.

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Een beoordelingsmodel

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 30, 31 en 32 van het Landsbesluit eindexamens vwo-havo-vsbo d.d. 23-06-2008, PB 2008 no 54.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van bovenvermelde artikelen van het Landsbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het ETE (Examenbureau).
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het ETE (Examenbureau).
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;

- 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
- 3.4 indien slechts een voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
- 3.5 indien meer dan een voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd worden, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
- 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal punten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan een antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar een keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dit examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij dient de fout of onvolkomenheid wel mede te delen aan het ETE. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen door het ETE rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer. Dit cijfer kan afgelezen worden uit omzettingstabellen die beschikbaar worden gesteld na bepaling van de definitieve cesuur door het ETE.

3 Vakspecifieke regels

Voor het vak Papiamentu HAVO zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

1 Teksten met vragen

- 1.1 Bij de beoordeling van antwoorden op open vragen worden, gelet op de aard van de opgaven, geen punten afgetrokken voor spelfouten. Voor idiomatische en grammaticale oneffenheden geldt hetzelfde, tenzij het antwoord er minder juist of zelfs fout door wordt.
- 1.2 Bij enkele open vragen wordt aangegeven dat de kandidaat zich aan een bepaalde antwoordlengte moet houden. Indien de kandidaat bij een dergelijke vraag een antwoord geeft dat inhoudelijk volledig goed is en dat strikt, dus zonder enige overschrijding, binnen de gegeven antwoordlengte valt, *kan* daarvoor een extra deelscore van 1 scorepunt toegekend worden. Dit wordt in het beoordelingsmodel aangegeven.

2 Samenvatting

- 2.1 De beoordeling van de samenvatting geschiedt aan de hand van een overzicht van de in de opdracht gevraagde informatie-elementen.
- 2.2 Bij het toekennen van het aantal scorepunten aan de informatie-elementen dient gelet te worden op de inhoud, samenhang en formulering:
 - Inhoud: de informatie-elementen dienen inhoudelijk correct te worden weergegeven.
 - Samenhang: indien de kandidaat een aantoonbaar onjuist verband legt tussen twee informatie-elementen, dienen aan één van beide, afhankelijk van de gemaakte fout, geen punten te worden toegekend.
 - Formulering: de weergave van de informatie-elementen moet begrijpelijk zijn voor een lezer die de uitgangstekst niet kent en moet bestaan uit goedlopende zinnen die een doorlopend geheel vormen (eventueel in enkele alinea's). De samenvatting mag dus niet als puntsgewijze opsomming of in telegramstijl genoteerd zijn. Voor een informatie-element dat geheel in telegramstijl is weergegeven, dienen geen scorepunten te worden toegekend.
- 2.3 Voor spelfouten worden geen punten afgetrokken. Hetzelfde geldt voor idiomatische en grammaticale oneffenheden, tenzij een inhoudselement er minder juist, minder volledig of zelfs fout door wordt.
- 2.4 Het is de kandidaat toegestaan het genoemde maximumaantal woorden in de samenvattingsopgave met 10% van het aantal toegestane woorden te overschrijden. Indien door de kandidaat het aantal toegestane woorden met meer dan 10% wordt overschreden, worden voor de grotere overschrijding per vijf woorden 2 scorepunten afgetrokken. Zie verder het beoordelingsmodel.

Voor dit centraal schriftelijk examen Papiamentu HAVO eerste tijdvak 2022 kunnen maximaal 49 scorepunten worden behaald. Het examen bestaat uit een tekst met 19 vragen en een tekst met een samenvattingsopdracht.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Alle open vragen moeten in het Papiamentu beantwoord zijn.

De antwoorden en de samenvatting dienen uiteraard beoordeeld te worden op basis van hetgeen in de Algemene regels, met name 2.3, en in de Vakspecifieke regels, met name 3.2.2, vermeld wordt.

Teksto 1 Paña nobo trahá di hilu bieu

1 maximumscore 2

4 i 5 (voor elk 1 punt)

2 maximumscore 2

1 i 3 (voor elk 1 punt)

3 B

4 C

5 C

6 A

7 D

8 maximumscore 1

Voorbeelden van een juist antwoord:

E outor ke suprayá ku resiklahe no ta asina fásil. / ta un hedú èkstra. /

E ta asentuá ku ni Patagonia mes por resiklá na gran eskala. / E ke bedei ku un kompania ku ta propagá durabilidadat mes tin problema ku resiklahe.

NB: alleen de eerste 20 woorden beoordelen.

9 maximumscore 4

Voorbeeld van een juist antwoord:

- 1 Ta muchu mas difísil pa traha algu nobo a base di paña bieu. / Ta un proseso masha kompliká pa traha algu nobo di un stapel di yas bieu. 1
- 2 P'esei, (traha ku paña bieu) ta dura masha/ridíkulamente largu. 1
- 3 P'esei, e ta relativamente karu. 1
- 4 P'esei, tin skarsedat di demanda pa paña bieu. 1
(P'esei, tin poko uso pa Fibersort.) *al gegeven*

NB: Let op dat de (oorzaak-gevolg)volgorde van de stappen moet kloppen!

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

10 maximumscore 1

(Nan mester) buta meta kuantitativo tokante nan propio uso di hilu resiklá.

11 maximumscore 1

Pasobra e markanan grandi a primintí ku nan lo laga nan personal sigui un entrenamentu tokante resiklahe.

12 A

13 maximumscore 1

produkshon ekksesivo (di paña) / superprodukshon (di paña)

14 D

15 maximumscore 2

- Solushon: kumpra ménos, reusá i drecha
- Ken: konsumidó

1

1

16 A

17 maximumscore 2

envolví i krítiko (voor elk 1 punt)

18 maximumscore 3

1, 2 i 8 (voor elk 1 punt)

19 maximumscore 4

	ta kuadra ku e teksto	ta kuadra ku e fragmento	ta kuadra ku ningun
ponensia 1		X	
ponensia 2	X	X	
ponensia 3			X
ponensia 4			X
ponensia 5	X		

NB: Per regel/row beoordelen. Op elke regel staan 1 of 2 kruisjes.

Indien 5 regels juist ingevuld (= 6 kruisjes!)

4

Indien 4 regels juist

3

Indien 3 regels juist

2

Indien 2 regels juist

1

Indien minder dan 2 regels juist

0

Teksto 2 Suerte kompañá esun ku ke drenta universidat

20 maximumscore 18

In een goede samenvatting (190 woorden) moeten de volgende informatie-elementen opgenomen zijn. Verdeling van de deelscorepunten over de verschillende elementen is hierbij aangegeven. Het onderstaande is een voorbeelduitwerking. Uitwerkingen in andere bewoordingen met gelijke strekking zijn uiteraard ook mogelijk.

Método i konsekuensia

(max 2p)

- Hulanda tabatin sistema di *numerus fixus*. / tabatin sistema di sorteo sentral pa estudio ku pa aña tin kupo limitá pa estudiante. 1
- P'esei, anualmente hopi estudiante bon ta keda sin por sigui e estudio di nan eskoho. 1

Solushon

(max 2p)

- Esaki a kambia, / A (limitá i despues) eliminá e sorteo sentral kompletamente, 1
- i kada universidat a kuminsá hasi su mes selekshon. / i a remplas'é ku selekshon desentral. 1

Diferensia i meta

(max 2p)

- Selekschon mester ta basá riba talento, kapasidat i motivashon di kada estudiante. / Ta evaluá mas faktor pa determiná ken ta kuadra mihó ku e estudio. 1
- Lo sòru pa / Meta tabata ku e 'estudiante korekto' resultá na e 'lugá korekto'. 1

Punto problemátika i konsekuensianan

(max 6p)

- Pero / E problema tabata ku 1
- mayoria di e universidatnan no a pensa riba un perfil di kiko ta determiná e 'estudiante korekto'. / únikamente un tersera parti di e universidatnan a deliniá un perfil di loke e futuro estudiante lo mester kumpli kuné. / e universidatnan no a usa e preguntanan korekto pa por selektá estudiante. 1
- Nan sí ta pidi lista di sifra di skol sekundario. 1
- Banda di esei, / Banda di e kriterio di 'historia di sifra altu', 1
- e futuro studiantenan mester pasa un prueba di entrada. 1
- Pues, (den práktika,) e universidatnan ta skohe e 'estudiante di mas lihé'. / e estudiante ku tin poko chèn pa retraso. 1

Ken a benefisiá i pa ki motibu

(max 2p)

- Selekschoná e studiantenan ku 'historia di sifra altu' a sali bon pa e universidatnan, / E método usá ta benefisiá e universidatnan, 1
- pasobra universidat ta haña supsidio di gobièrnu pa su studiantenan pa e promé 3 añanan so. / pasobra ta masha karu pa universidat si estudiante no kaba den e tempu stipulá. / si estudio di un estudiante ta tuma tempu èkstra. 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Otro konsekuensia

(max 1p)

- Otro konsekuensia (di e método di selektá usá) ta ku e poblashon di estudiante a bira ménos diverso. / ku diversidat den e poblashon di estudiante a disminuí. / Pero tin un relashon direkto entre atmishon di sierto grupo i e instrumento di selekshon ku ta apliká.

1

Posibel adaptashon

(max 3p)

- (P'esei, minister di enseñansa) ta tuma medida pa kontrarestá desigualdat di oportunidat den selekshon desentral.
- Mester pèrkurá ku mas estudiante lo haña un chèn. / Tin biaha duna oportunidat igual ta nifiká duna tempu èkstra.
- (Mientrastantu, Tweede Kamer) a disidí di bolbe bai introdusí, (parsialmente,) e sistema di sorteo sentral.

1

1

1

Regeling met betrekking tot woordgrensoverschrijding (190 woorden) van de samenvatting

Tel het exacte aantal woorden. Voor de eerste overschrijding met 19 woorden dienen geen scorepunten te worden afgetrokken. Voor elke volgende overschrijding dienen per 5 woorden steeds 2 scorepunten te worden afgetrokken tot een maximum van 20 scorepunten. De toepassing van de aftrekregeling kan nooit leiden tot een negatieve score bij deze samenvattingsopgave. De minimumscore voor de opdracht is 0.

Schematisch:

<i>t/m 209 wrd:</i>	<i>0 scorepunten aftrek</i>
<i>210 - 214:</i>	<i>2 scorepunten aftrek</i>
<i>215 - 219:</i>	<i>4 scorepunten aftrek</i>
<i>220 - 224:</i>	<i>6 scorepunten aftrek</i>
<i>225 - 229:</i>	<i>8 scorepunten aftrek</i>
<i>230 - 234:</i>	<i>10 scorepunten aftrek</i>
<i>235 - 239:</i>	<i>12 scorepunten aftrek</i>
<i>240 - 244:</i>	<i>14 scorepunten aftrek</i>
<i>245 - 249:</i>	<i>16 scorepunten aftrek</i>
<i>vanaf 250 wrd:</i>	<i>18 scorepunten aftrek</i>